

Poučení dárce krve

Formuláře/číslo : F_LIN_179_HTO
verze : 01
strana : 1 z 3

Poučení dárce krve a plazmy

I. Ohrožení příjemce

Léčba krví a krevními složkami přináší příjemci transfuse riziko přenosu infekční choroby od dárce krve. Krví přenosných nemocí je celá řada. Nejvýznamnější je infekční žloutenka typu B, C a AIDS. Riziko přenosu infekce se snažíme snížit jednak výběrem dárce, jednak vyšetřením odebrané krve.

Riziko přenosu infekce

Výběrem vhodného dárce ← se snažíme snížit → vyšetřením odebrané krve

A) Výběr dárce krve a plasmy

Výběrem dárce krve a plasmy se snažíme vyloučit z dárcovství osoby, u kterých je pravděpodobnost výskytu krví přenosných chorob vyšší.

Riziko výskytu nemoci přenosné krví trvale nebo dočasně (v závorkách je uvedena minimální doba vyřazení po skončení takové aktivity) **zvyšuje: například:**

Rizikové sexuální chování:

- Pohlavní styk mezi muži (platí i pro sexuální partnerku tohoto muže) (12 měsíců)
- Pohlavní styk s osobou infikovanou HIV nebo nemocnou AIDS (12 měsíců)
- Střídání náhodných sexuálních partnerů, skupinový sex (6 měsíců)
- Pohlavní styk provozovaný pro peníze nebo drogy (prostitute), jejich stálí sexuální partneři (trvale)
- Pohlavní styk s osobou provozující prostituci (12 měsíců)
- Pohlavní styk s osobou, která užívá injekční drogy (12 měsíců)

Jiná rizika výskytu nemoci přenosných krví:

- Úzký kontakt s nemocným s infekční žloutenkou (společná domácnost, sexuální kontakt) (6 měsíců)
- Výskyt Creutzfeldt-Jakobovy nemoci a jejich variant (vCJD = BSE, TSE) v rodině (trvale)
- Pobyť ve Velké Británii a Francii (nad 6 měsíců) v letech 1980-1996 (teoretické riziko variantní Creutzfeldt-Jakobovy nemoci) (trvale)
- Tetování, propichování uší, body piercing, akupunktura apod. (6 měsíců)
- Potřísnění sliznice nebo poranění kůže infekčním materiálem (6 měsíců)
- Endoskopické vyšetření (např. žaludku, střev, močových a dýchacích cest) (6 měsíců)
- Transfuze (podání transfuzního přípravku – krve, plazmy, krevních destiček apod) (6 měsíců, ale pokud byla podána v zahraničí před rokem 1996, trvale)
- Léčba přípravky lidského původu např. pro růstové a vývojové poruchy (lidský růstový hormon) (trvale)
- Operace (6 měsíců)
- Transplantace s použitím štěpu zvířecího původu (trvale), transplantace s použitím tkáně nebo buněk lidského původu (6 měsíců), ale v případě transplantace tvrdé pleny mozkové, ušního bubínku nebo rohovkového štěpu (trvale)
- Pobyť v nápravném zařízení (vězení), a to déle než 3 dny (6 měsíců)
- Léčba nebo sledování pro pohlavní chorobu (syfilis, kapavka) (12 měsíců)
- Toxikomanie a alkoholismus (trvale)
- užívání injekčních drog, steroidů nebo hormonů nepředepsaných lékařem (i v minulosti) (trvale)

Další rizika:

Příjemce transfuse může být ohrožen i některými léky, které dárce užívá nebo užíval. Dlouhodobě jsou z dárcovství vyřazeni lidé, kteří užívají některé léky na léčbu akné, lupénku, vypadávání vlasů, zbytnění prostaty apod. - isotretinion (např. Accutane, Roaccutane), etretinat (např. Tegison, Tigason), acitretin (např. Neotigason), finasterid (např. Finex, Penestar, Propecia, Proscar), dutasterid (např. Avodard). Délka vyřazení dárce závisí na léku a na způsobu podání. Lék vismodegib (Erivedge) - v průběhu léčby a 24

Nemocnice Pardubického kraje, a.s.
pracoviště: HTO Litomyšlská
nemocnice Kyjevská 44, 532 03
Pardubice IČ: 275 20 536

Poučení dárce krve

Formuláře/číslo : F_LIN_179_HTO
verze : 01
strana : 2 z 3

měsíců po ukončení léčby nedávat krev ani její složky - při podání těhotné ženě hrozí ztráta plodu či vznik vrozených vad plodu.

Riziko přenosu infekce zvyšuje pobyt v některých zemích. Za rizikový se považuje dlouhodobý pobyt v tropických zemích, zemích s výskytem malárie, Chagasovy choroby nebo horečky Q, pobyt v zemích se zvýšeným výskytem infekčních nemocí (infekční žloutenky aj.)

Rizika pro příjemce

Neplacené dárce

Riziko přenosu infekční nemoci na příjemce je nižší, pokud není dárce motivován přímým finančním prospěchem



Proto dáváme přednost
Neplacenému dárce

← Snižuje →

Pravidelné dárce

riziko přenosu infekční nemoci na příjemce je nižší, pokud je dárce vyšetřen opakovaně



Proto se obracíme na dárce krve
s výzvou, aby krev darovali pravidelně

Máte právo klást otázky týkající se odběru a právo kdykoliv od odběru ustoupit. V případě pochybností se poradte s lékařem transfusního oddělení nebo přistupte k samovyloučení.

Samovyloučení

Pokud si uvědomíte, že by Váš příravek mohl ohrozit příjemce, prosíme, od odběru odstupte. O samovyloučení zlikvidovat/ponechat informujte pracovníky transfusního oddělení takto: vhodte formulář „samovyloučení“, který dostanete po odběru, do schránky u vchodu. Můžete také do 24 hod. zavolat na tel. číslo 461655438, které je uvedeno na Vaší průkazce dárce a požadovat likvidaci vaší odebrané krve.

B) Vyšetření dárce před odběrem

Krevní obraz, krevní tlak, měření tělesné teploty, prohlídka lékařem, dle domluvy další laboratorní či klinické vyšetření.

Probrání vyplněného dotazníku.

C) Vyšetření odebrané krve nebo plazmy

Každou odebranou krev nebo plasmu vyšetřujeme na přítomnost známek infekce. Žloutenku typu B, C, HIV, syfilis (jen u odběru plné krve), dále jaterní testy (jen u odběru plné krve) - ALT (jaterní enzym), který může být zvýšen při jaterním onemocnění, ale i po námaze či alkoholu. U odběrů plazmy z aferézy rozbor plasmatických bílkovin (1x za rok).

V případě pozitivního nálezu krevní příravek musíme buď znehodnotit či pozastavit do dalšího vyšetření. Dárce můžeme pozvat k novému vzorku krve či oznámit výsledky praktickému lékaři.

I přes uvedený způsob vyšetření však nelze zaručit naprostou bezpečnost příjemci (např. proto, že protilátka proti určité nemoci se vytvoří až za 4-6 týdnů. V době vyšetření tedy může být dárce negativní).

Z tohoto důvodu je nutné, aby dárce pečlivě a zodpovědně vyplnil předodběrový dotazník před každým odběrem.

V případě nevyhovujících laboratorních vyšetření budete informováni.

Vám odebraná krev a její složky budou použity jen v případě, že budou vyhovovat požadavku na jejich bezpečnost a jakost.

Poučení dárce krve

Formuláře/číslo : F_LIN_179_HTO
verze : 01
strana : 3 z 3

II. Riziko pro dárce krve a plazmy

Odběr krve ne zcela zdravému dárci (dárce vyšetřen před odběrem laboratorně i lékařem). Všechny abnormální nálezy jsou dárci oznámeny, za dočasné nebo trvalé vyřazení z dárcovství odpovídá lékař, o důvodech dočasného nebo trvalého vyřazení z dárcovství je dárce informován.

Nežádoucí reakce na odběr :

krevní podlitina (špatný vpich, krvácení do podkoží po vpichu) - riziko lze snížit řádným stlačením místa vpichu po odběru.

mdloby (ne rychlé přizpůsobení se krevního oběhu ztrátě krve, strach, hladovění, rychlé zvednutí ..)

Možný projev pozdní nevolnosti (slabosti) v den odběru. Nedoporučuje se řídit motorové vozidlo a pracovat na rizikovém pracovišti.

U plasmaferéz při podání fyziologického roztoku na závěr odběru jsou možné pocity chladu. Při této skutečnosti upozorněte sestru – aplikace není nutná.

Podáním vápníku před odběrem předcházíme pocitům mravenčení v obličeji z důvodu jeho mírného poklesu během odběru.

Odběrový materiál je na jedno použití, dárci nehrozí infekce.

III.práva dárce

Dárce má právo:

- kdykoliv změnit své rozhodnutí o darování krve a odstoupit od odběru
- klást dotazy ohledně dárcovství krve a okolností odběru
- na informace o významu dobrovolného a neplaceného dárcovství
- na podrobné vysvětlení metody a typu odběru krve, včetně možných rizik spojených s odběrem
- na podrobné vysvětlení důvodů, které brání darování krve pro možné ohrožení zdravotního stavu dárce nebo možné ohrožení zdraví příjemce transfusního přípravku z ní vyrobeného
- vědět o způsobech předodběrového vyšetření (laboratorního i klinického) a o povinných vyšetřeních, kterým je podrobena darovaná krev
- vědět, jaké jsou možnosti dalšího zpracování a využití krve a krevních složek
- na informaci o tom, že odebraná krev a její složky budou použity uvedeným způsobem, jen pokud splní kritéria bezpečnosti a jakosti
- na informace o svém zdravotním stavu a výsledku povinných laboratorních vyšetření
- na soukromí při pohovoru s lékařem a během klinického vyšetření
- na ochranu před zneužitím jakýchkoliv informací týkajících se darování jeho krve a jeho zdravotního stavu
- na informaci o uchovávání osobních dat a dalších údajů o zdravotním stavu a jejich ochraně před zneužitím dle platných zákonů

Zařízení transfusní služby má konečnou odpovědnost za jakost a bezpečnost odebrané krve a krevních složek, proto má právo definitivně rozhodnout o přijetí či vyřazení dárce. Darování krve se nepovažuje za „lidské právo“.

Datum :

Podpis dárce:.....